

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet em
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Szegény, — szegény magyar nemzet...*

Irta: *Dr. Király Péter*

Az osztrákot 1848—49-ben mint gonosz bitorlót és jogtipró kalandort földig leverte, megalázta a magyar nemzet, világra szóló szabadságharcában. Az érdeme szerint lesújtott osztrák a legvégső eszközhöz, egy idegen zsarnok fejedelem segítségéhez folyamodva: nyers tulerővel leverte a magyart. Aztán vérengző, elvadult hiéna módjára úgy az élő hősokeket, valamint a meghaltak hulláit és árnyait is meggyalázta. Megtagadta a legyilkolt nemzeti hősokek tisztességes eltemetését, azokat mint „állati döngöket” dobta árokba és a „Götterhalte” osztrák hóhérnóta mellett örjögő kárörömmünnepeket rendezve takarította el a föld színeről.

1849 óta ellenünk még elvetemültebb aknamunkát folytatva azon fáradozik, hogy a nemes magyar nemzetet megrontsa, vagyonilag, erkölcsileg, szellemileg egyaránt.

Vagyonilag azáltal, hogy a magyar nemzetet nem engedi gazdaságilag fejlődni. Önálló iparát és kereskedelmét csirájában elfojtja. Maga a dinasztia folytonosan osztrákok közt, a maga fajtái közt él. Azokat dédelgeti, azokat támogatja, azokért és azoknak érvényesül, — míg a magyar nemzetet, mint elpusztulásra szánt halálraitelt gonosztevőt lenézi.

Megengedi azonban az osztrák a magyar nemzetnek, hogy üres külsőségeket, címeket, hamis elnevezéseket hozhasson maga közt divatba és forgalomba, nevezetesen: hazáját Magyarországot önálló független magyar királyságnak hívhatja; Ausztriával egyenjogúnak, alkotmányosnak nevezheti.

Megengedi, hogy ha a két országot együtt említik: Ausztria-Magyarország közé tehessék az »és« kötőszót.

Megengedi, hogy a magyar nemzet országgyűléseket tartson és hogy a kormányzóit független alkotmányos magyar kormánynak nevezhesse. (Titokban azonban a kormányt magyar megmontó utasításokat ad, — amit ha az nem teljesít, állásától elmozdítja és helyébe még kevésbé jellemes alakokat nevez ki.)

Végül legkegyelmesebben azt is megengedi az osztrák, hogy a magyar nemzet felejtse el minden sérelmet és embertelen kínzást, a mit vele szemben osztrák véredek évszázadokon át elkövettek... Megengedi az osztrák kegy, hogy a magyar a feledés legsötétebb fátyolát borítsa a mult szenvedések és kínok égbekiáltó sebeire, melyeket rajtunk osztrák gyilkos kezek ütöttek.

* Mutatvány szerzőnek: „Vészkiáltások” című izzó magyar hazaszeretettől, áthatott művéből. Ára füzve 2 K. Kapható szerzőnél Debreczenben. Szerk.

Lehetetlenség, hogy mindezekért Ausztria iránt örökös hálára kötelezve ne legyünk!!!

A magyar országgyűlések csakis azért engedélyeztetnek, hogy a bécsi gög kárörvendezhessen a magyar nemzet sikertelen, kínos vergődésében s a hazafiak alkotmányos marakodásában. A viszálykodás maszlagát és mérgét a bécsi kéz, titkos megbízottak útján folytonosan hinti szerte a magyar nemzet között, a közérkölcsliség és közbecsületesség megmontására.

A magyar országgyűlés csakis addig szerepelhet, míg itt az osztrák császári kormánynak megvan a maga „kormánypárti többsége”. Mihelyt ez megszűnik, azonnal vége minden további magyar alkotmányosdi konédiának. Az osztrák azonnal eldobja mosolygó álarcat s megrohanja az öntudatra ébredt nemzetet és gyilkolva, pusztítva dönti halomra intézményeit. Mert ő csakis ilyen politikával, ilyen alattomos furfanggal, sötétben dolgozó elvetemültséggel tud felettünk uralkodni. Mihelyt így nem boldogulhat: hóhérvontost vesz magára és leplezetlenül lát a maga mesterségéhez.

Magyarország tehát vagy alattomosan, vagy nyíltan, de rendszeresen és szakadatlanul működő osztrák erőszak vérben és könnyben ázó vasjárma alatt nyög!

Ebből a gonosz országglásból következik aztán a magyar nemzet erkölcsstelenné tételére irányuló rendszeresített osztrák aknamunka is

A nemzetet súlyosan megadóztatják.

A nemzetől beharácsolt adók tetemes részét az osztrák arra fordítja, hogy a nemzettel, annak fiaival, tulajdon fajtája (a magyar) ellen kegyetlen dolgokat művelhessen. A magyar ifjakat osztrák egyenruhába öltözteti, osztrákul oktatja a katonai ismeretekre. Osztrák „feketesárga” (átkos multu és jelenü) zászlók alá esketi fel s a magyar háromszinü szent lobogót „rongy”-nak, a becsületes magyar hazafiakat pedig vad, lázongó betyároknak, — „Kossuth- és kuruc kutyáknak” nevezi és hrdeti. Így a magyar hadi és harc erényeket elsikasztja, eltíporja és magyar honvéd helyett osztrák bérenc szolgákká aljasítja a nemzet fiait. Oktatja őket tulajdon hazájuk, társadalmuk, nemzetiségük, szüleik és testvéreik meggyilkolására, kiirtására, teljes megsemmisítésére.

A magyar nemzetnek az osztrák hasonlóképen sikkasztja el iparát, kereskedelmét, nemzetgazdaságát, hadügyét, külügyét, pénzügyét, szóval államiségának és szabad életfeltételeinek minden alkatelemét. Csakis az üres címek hangoztatását tűri meg, azt is vakítás és hangulatkeltés okából, hogy annak cégére alatt szabadabban folytathassa szörnyü munkáját.

Szörnyü munkáját az osztrák minden felhasználható eszköz igénybevételével végezi. Mindennel szövetkezik, a mi neki közvetve vagy közvetlen segédkezet nyújt a magyar nemzet pusztítására. Szövetségben áll az ország különböző részeit lakó nemzetiségek elbolondítható, megvesztegethető s magyar ellenes indulatra lázítatható erkölcsstelen elemeivel. Azokat titkos utasításokkal látja el. Titkon támogatja ezen gonosztevőket. Azok erényeit, hazafiságát, becsületes magaviseletét a testvér magyar nemzettel való békés hajlandóságát, jó egyetértését, — semmire sem becsüli. Ellenben a magyar nemzet iránti hálátlanságát, embertelenségét és gonoszságát fennen dicséri, kitünteti és megjutalmazza. (Similis simili gaudet.) Így iparkodik az osztrák vagyonilag, erkölcsileg és szellemileg rendszeresen eltaposni a magyart.

Törvénytelen törvények

Mióta a hivatalos lap publikálta, hogy a király a képviselőházban törvénytelenül megszavazott összes katonai javaslatokat szentesítette, törvénytelen törvényeink is vannak már a törvénytárban. Ezeket az unikumokat így iktatták be: A közös hadsereg reformjáról szóló javaslat, mint 1912. évi XXX., a honvédség reformja XXXI., a közös hadsereg büntető perrendtartása XXXII., a honvédség büntető perrendtartása XXXIII. és az ujoncok megajánlásáról szóló pedig, mint XXXIV. t.-c. került a törvénytárba. Folytatólag kihirdették az állam, vármegyei és államvasuti alkalmazottak családi pótlékáról és egyéb intézkedésekről szóló XXXV., valamint a debreceni és a pozsonyi magyar királyi tudományos egyetem felállításáról szóló XXXVI. t.-c. is.

Apponyi Albert gróf pedig így nyilatkozott: „A véderőjavaslat elfogadását kimondó elnöki kijelentés jogilag semmis, nincsen tehát képviselőházi határozat a véderőről szóló törvényjavaslatra nézve. A képviselőház jogérvényes határozatának hiányát pedig sem a főrendiháznak ehhez a semmihez való hozzájárulása, sem ennek a semminek a királyi szentesítés formájával való ellátása, nem pótolhatja.”

A szövetkezett ellenzék, valamint az ország ügyvédi kamaráinak, ugyszintén a hatalmi befolyástól emancipált törvényhatóságoknak ma is ez a felfogásuk a számtalan népgyűléssel egyetemben.

Tehát a nemzet igazi, hamisítatlanközvéleménye, ezentul is csak oly erővel, vagy még erősebben fogja követelni az elkövetett súlyos alkotmány- és törvénytársítások reparációját, aminek első föltétele Lukács miniszterelnök s a csendörökkel, államrendőrséggel ma is őriztetett Tisza távozásá, bitorolt helyeikről.

A sorozásokat azonban augusztus 12-én megkezdik és október 5-ig akarják befejezni.

Ha a szövetkezett ellenzék igazi hazafias lelkesedéssel, központilag irányított körütekintő buzgalommal, egyöntetűen szervezkedik sürgősen s így, mindnyájan egyet

és egymindnyájáért sikraszáll, akkor győznie kell és győzni fog a nemzet igazaiért vívott becsületos harcában. Akkor nemcsak a bűnösöket, hanem magát a gyalázatos rendszert is elsöpri a felháborodott közvélemény épen úgy, mint a darabontokat. Ezt azonban erős hittel, határtalan bizalommal mindnyájunknak akarni s ezért fáradhatlanul, sziklaszilárd kitartással küzdenünk kell szóval, tettel és főképp a hazafias irányu sajátónak szellemi és anyagi támogatásával.

Tehát előre! Csüggedni nem szabad! Velünk van a magyarok Istene, mert részünkön az igazság, mely erősebb minden földi hatalomnál.

Színes képek.

Tekintetes szerkesztő ur!

Lekicsinyelő hírlapi cikkek jelentek meg a múltkor a B. D. fia „független“ (talán önmagától!?) jelzésű lapjában arról az impozáns népgyűlésekről, melyeket Székelyudvarhelyt és Székelykereszturort rendezett a hazafias polgárság.

Nehogy ön is — szokása ellenére — ily hibába essék és lekicsinyelje a munkapárt gyűlését, megírom szóról-szóra úgy, ahogy én láttam.

Vérvörös színben kelt fel a nap e hó 4-én; Székelyudvarhelyre hintvén sugarait, hogy életre keltesse a város munkás népét. A nép lassan, lassan meg is mozdult, hogy elvégezze az e napra szánt robot-munkáját. Nem volt sejtelve sem arról az írtóztató veszedelemről mely alig néhány óra múlva pusztítani fogja e szegény, kiuzsorázott várost.

Szokatlan jelenség tártult a járó-kelők elé. Mintha csak a földből nőttek volna: falusi szekerek, tyukganés, régi módi koscsik lepték el az utcákat. Szonoru, lesütött fejű előjárók, sötét képű papok és rég nem látott falusi nemés emberek nyüzsgöttek szanaszét, de különösen a Kossuth-utca felé szaglászta.

Ott voltak közéletünk előkelőségei egyenkint, avagy párosan. Nagy előszeretettel fitogtatták magukat „szeretett főispán urunk“ körül, aki oly bőkezű volt, hogy egy meztlábas fiucskától 20 fillérrel „Jó étvágyat székelyek!“ című röpiratot vásárolt ehgyomorra a „Budapest“-szálló nyári asztalánál saját maga részére.

A magas és törpe negyságok között ott ténferegtek még a többiek közt notabilitásaink: Sándor Mózes Zengliczky Lajossal, Tompa tanár Verestói Farkassal, Solymossy igazgató Rájn Károllyal, Begek „független“ szerk. Kakasi dobossal és Ugron Zoltán Csép Zoltánnal stb.

Hosszas kérdezősködéseimre, kerülő utakon megtudtam, hogy e díszes mungó-csoport zsebeiben kezein kívül bizalmat szorongat a kormánynak és főleg a tokányinak, mely különben még a piac közepén facsarta a mungó-orrokat s vitte, vonzotta, a Barkóczy féle kitűnő konyha irányába.

Arról is esett szó, hogy a mungó-bátorság azért oly acélozott, mert hát a katonaságkészenlétben van, a csendőrök és rendőrök hol itt, hol amott cirkálnak. Ezek pedig világosan jelentették, hogy féltének valakit épen úgy, mint Tisza kegyelmes urat a saját portáján a nemzeti felháborodás dühétől...

Az is világossá lett, hogy ha valamelyik ellenzéki ember feltátja a száját és szólni merészkedik, menten emberhalál lesz.

Amint így alakultak a viszonyok, a Bethlen-utca felső részén fegyverlövészek zavarták a lakosság különben csendes nyugalmát, Lélekszakadva futottak arra az emberek, hogy vajjon kit löttek meg. Hát kiszült, hogy egy civilizálatlan falusi kutya, kit a tokányszag csalt be a városba, azt a neveltelenséget követve el, hogy egy osztrákiszt kuttyját lebecugolta. Ezért a nézeteltérésért aztán halált kiáltottak fejére és a rendőrök sortüze vetett véget a bestia életének. Erélyes főkapitányunk rögtönítélő bíróságot állított fel a kutya között való rend és csend helyreállítására.

Még el se múlt jóformán ez a kutya-incidens, futótüzként terjedt el a borzasztó hír, hogy szeretett főispánunk az aszfalton kiálló csatornák vasába kétszer megbotlott. Rémülve szaladtunk, hogy a verifagyasztó csapásból valamit láthassunk. Azonban a hálálkodó mungóktól közel sem lehetett fértközni ő méltóságához...

Rögtönzött bizottságok alakultak, melyeknek tagjai nem győztek elégszer kezét csókolni — szerencsés el nem bukása miatti örömlükben. Egyik szubvencionált suszter műhely inasa pántofliját egyenesen a m. kir. megdrágitott: dohány nagytréfik feletti urikaszinó ablakáig rugta szilaj jó kedvében. Az ugyancsak felszótolt konyhasó darabok, a sönagáruda raktárában, szintén erősen olvadoztak s valóságos sós örömkönnyekeket potyogtattak.

A legkisebb lábujka picit kis körmének csókolására Dollny ténstur vezerségével alakult bizottság a nagy eseményt nenten csepütelegráfra ütötte és ime, egymás után gratuláltak ő méltóságának a hü rokonok: Khuen, Lukács, Tisza, Görgei s ezek kimagasló magyar faló elődei: Karaffa, Haynau, Jellasi, Bukow, a székelyek hóhéra stb.

Mig ezek a világra szóló események voltak, azalatt hire futott, hogy egy árva-leány a szörnyen megdrágitott vonal kerekei alá vetette magát Bögöz, a volt darabant meggyefőnök faluja közelében és a drága vonat három részre szelte szegényt.

A másik bor almas hír a mezőről érkezett. Egy gyermek ott országházat épített gatyakból s egymagában felcsapott Tisza Pistának és Pawliknak. Fegyveresen őrizte csinálmányát. Véletlenül odavetődött egy másik gyermek és minden áron be akart menni. Az így ellenzékeskedő fiu életével fizetett.

Ilyen és ezekhez hasonló előzmények után, a folyton bucsuzkodó, zokogó főispán ur ő méltósága is megnyitotta a megyeházi közgyűlést.

Az első jelekből azt lehetett volna hinni, hogy véres kimenetelű lesz a gyűlés. Azonban hogy mennyire csalódtunk és mennyire unalmassá vált a munkapárti hazaffyak rikácsoló szónoklása, legjobban igazolja Kassey Ákos esete, aki előzetesen — úgy látszott — megkóstolta a herbécshus tokányt, mert elszunnyadt. Valószínűleg álmában herbécshus képzelte magát, mert elkezdett bégetni s míg oldalba nem lökték és tudtára nem adták, hogy nincs a birkaolba, hanem a megyeház dísztermében, folyton bégetett...

Ez unalmas, minden valóságot nélkülöző kormányparti émelygős frázisokat, Dr Valentik képviselő hatalmas beszédével és a többi ellezéki szónokok frissítették fel. Képviselőnk ama kijelentése, hogy kevesen vagyunk, de az igazságos Isten, — ki megveri a berendelt s meggyőződése ellen szavazó többséget, velünk van — nagy hatást keltett. De azért csak szavaztak és a jó Isten csakugyan szörnyű büntetéssel sújtott le mindnyájunkra. Világosan igazolva, hogy a kormány-párt is az ország összes lakosságát sújtja, hazárulás számba vehető politikájával.

A bizalmat mégis elszállították — mindnyájunk gyalázatára. Egy császári nyugdíjazott ezredes adta be az indítványt és a császári mamelukok megszavazták. Erre is elmondható: „Bocsásd meg Uram nekik, mert nem tudják mit cselekesznek!“ De hát

a falusi előjárók, elhalt munkapárti képviselők, mit nem tennének — főispáni parancsra!?

Ezután csakhamar az ingyen-ebéd következett. Beültek a jól megérdemelt „tokány“ mellé, a hol a lelkes felkészöntökben sem volt hiány. Így többek között — hir szerint — Ugron János Dr Valentik Ferencre, szeretett főispánunk Gáffy Kálmán nyug. fősztolgábiróra és Betegh Palra, a főkapitány Gáspár Bilázsrá, Ugron Zoltán Dr Gyarmathy Dezsőre, Pálffy Jenő fősztolgábiró Dr Elekes Dénesre s így tovább üritettek poharat — mérég nélkül. Végül pedig a hamisítatlan függetlenségi sajtót köszöntgették és minden munkapárti tagnak melegen ajánlották, hogy a „Székely-Udvarhely“-re okvetlenül előfizesse nek hálából, amiért „Jó étvágyat székelyek“ című röpiratával mindannyiát eszhez térítette.

Talán még most is köszöntgetnék a poharakat és dicsérnék, magasztalnék egymást a kapatos kedvű mungók, ha hirtelenében Bécs felől olyan fekete-sárga felhők nem támadnak, a melyten ezidőig itt soha seuki sem látott. A mit aztán oly rettenetes pusztító jégzápor követteit, minőre csakugyan a legöregebb emberek se emlékeznek. Ez széjjel verte nemcsak virágzó, pótdadós városunk összes terményeit, hanem bizony még a mungók „tokány“-át is...

Szomorodott szívvel és mélyen elgondolkozva hagyták ott a párolgó falatokat azzal a megjegyzéssel, hogy az Isten Valentik Ferenc és a „Székely-Udvarhely“ lap jövődőlését csakugyan meghallgatta...

Igy végződött az a híres és nagy apparatussal összehajszolt gyűlés, nem pedig úgy, amint azt a B. D. fia kikürtölte — „független“ (!?) lapjában.

S — — f.

HIREK.

— Székely Testvérek! A védtelenek, az üldözöttek, az igazságot szeretők, az emberbaráti eszméket, a közműveltséget terjesztők és azokért lelkesülni tudók rendíthetetlen előharcosa már 17 és fél esztendő óta a »Székely-Udvarhely«. Sok igazságtalanságot visszavert. Sok gyalázatos visszaélésről lerántotta a leplet. Mindig a mások előhaladásáért küzdött. Inkább a száraz, sokszor keserű kenyér mellett maradt, míg annyian bőséges kincsekben könyökig vájkáltak, de kibontott zászlóját soha sem árulta el. Az ármány, az irigység, a rosszakarat ezer nyilait röpitették feléje alattomosan. Számtalanszor életére törektek, de mindannyiszor üldözői voltak a vesztesek, a megszegyenültek, mert az igazság fegyverei ellen hiába küzdenek a gonoszok. Ha ezek a közismert elvek, a »Székely-Udvarhely«-nek a tisztesség határain belül követett iránya lelkesíti továbbra is széleskörű olvasó közönségét. Ha azt akarják, hogy e vármegyének legyen egy igazán szabad, valóban függetlenségi organuma, úgy minél intenzívebb, minél hathatósabb pártolást kérünk, mert e lap ereje — a közönség leg-sajátabb érdeke, amelyet jövőben is szolgálni kíván. Kérjük tehát az előfizetés megújítását és a hatalom elnyomásával szemben az igazságot s becsületos hazafiságot hirdető lapunk támogatását és terjesztését.

— A nyikómenti mulatság. A Nyikómentén szünidőző tanuló ifjuság a régi jó hirnevérről már ismert nyári táncmulatságát folyó hó 28 án tartja meg Kobátfalván, az ujonnan épült Vigadó felszentelésével kapcsolatosan rendezik és hogy a mint egy 60 tagu rendező bizottságban nemcsak a szoroson vett tanulók, hanem a már végzett ifjak is helyet foglalnak s annak rendezésében aktív részt vesznek. Reméljük, hogy e mulatság is méltó lesz a régi jó hirnevéhez

— **Székely nagyjaink emléke** címen egy rövidke közleményt irtunk a „Székely-Udvarhely” múlt számában. Erre Dr. Boros György ur, a kolozsvári unitárius teológia tudós dekánya, ki maga is Udvarhelyvármegyében, Tordátfalván született, a következő sorokat írja:

Nagys. Betegh Pál szerkesztő urnak Székelyudvarhely. Becces lapja 53. sz.-ban „Székely nagyjaink” cím alatt megjelent cikkkel kapcsolatban fölhívom becces figyelmét „Orbán Balázs emléke” c. kiadványomra, melynek célja ugyanaz volt, a mit említ a cikk. Jó lenne azt a füzetet újból kiadni s a tanítók furdója intézősége terjeszthetné és abból is bejöne még néhány korona. Én a szerzői illetőségemet a szobor alapra följánlom. Kolozsvár, 1912. jul. 12. Tisztelettel: Dr. Boros György.

Hálás köszönettel nyugtázzuk egyelőre tudós székely atyánkfia h. zafias jóindulatát s az illetékes körök figyelmébe ajánljuk. Azonban mi tulajdonképen a már régebb is sürgetett szobor-alap hollétét keressük s addig nem nyugszunk, míg fel nem találjuk é ide, a nyilvánosság elé nem hozzuk.

— **Egyetemi hallgatók bálja.** Annak idején lapunkban is beszámoltunk az egyetemi ifjaknak az elmúlt s az azt megelőző évben tartott sikeres mulatságáról, melyet előző években Székelykeresztúron tartottak. Ugy értesültünk, hogy a mozgalom az egyetemi ifjuság között ismét megindult, mikép ez évben is a szokásos nyári táncestélyt megtartásák. Miután az elmúlt évben Székelyudvarhelyről ifjak majdnem teljes teljes számmal jelen voltak a kereszturi bálon, az udvarhelyieknek az lenne az ohajtásuk, hogy a bált ezuttal Székelyudvarhelyt kell megtartani. Ilyen irányban folynak a kereszturi és udvarhelyi egyetemi hallgatók közt a tárgyalások s annak eredményétől függ, hogy Keresztúrt, vagy Udvarhelyt lesz-e a bál? Annyi bizonyos, hogy a bált megtartják. A bál augusztus hó első szombatján lesz az előleges terv szerint s a Petőfi-emléktábla javára rendezik.

— **Városi közgyűlés.** Székelyudvarhely város képviselőtestülete pénteken délután rendes közgyűlést tartott. Tudomásul vették a polgármester jelentését, valamint Szombatfalvy Lajos főkapitány kitüntetését. A városi vám, helypénz és behozatali illetékek szabályzatát kitérték a holnap tartandó folytatólagos közgyűlésre. Bizottságokat küldöttek ki a szakiskola fejlesztésére szükséges 2 hordas telek, a piactéren levő árucsarnokok kiszajátítása, a vágóhid ügyének előkészítése, a ref. kollegiumnak az óvoda telkéből 40 öl kihalásának tárgyában. Az ingatlanok értékelési járulékaikról alkotott szabályrendeletet csekély módosítással elfogadták. Az építési szabályzatot későbbi gyűlésre halasztották. Több multévi zárszámadás és egyéb ügyek elintézése után a közgyűlés véget ért.

— **Értekezlet a vándorméhészet ügyében.** A vármegyei méhészet egyesület azon akciója, hogy Székelyudvarhelyen egy méhészet gazdaságot állítson be, változást szenvedett azon okból, hogy Székelyudvarhely határa nem nyújt elegendő legelőt a méheknek, míg a nagy kiterjedésű Hargita-mező gazdag viránya kihalásánál hever. Mivel a földmívelésügyi minisztériumban is kedvezőbb fogadtatásra talál a vándor méhészet létesítése, a méhészet elnöksége e hó 11-én Székelykeresztúron az áll. tanító képző intézetben értekezletet tartott és a vándor méhészet kiállítására vonatkozólag megállapodásra jutott. Az elnök sürgős felterjesztéssel fog élni s mint a jelek mutatják, már ez év őszén be lesz állítva az egylet nagyobb szabású vándor méhészete, ami a vármegyei méhészetre nézve korszerűt jelentő intézkedés lesz.

— **Leccapott a villám.** E hó 12-én d. u. 3 óra körül ismét hatalmas jéggel vegyes zápor ömlött Székelyudvarhelyt és vidékén. Épen ezidő tájt kezdődött a városi közgyűlés, melyre többen a nagy zápor miatt nem mehettek idejében. A célszerűtlen, bár igen drága közbiztonsági tárgyalás a közgyűlés melynek ideje alatt, hatalmas villámcsapás hullott a vágóhid épületére. Azonban a falak megrongálásán kívül, más baj nem történt, miután senki sem tartózkodott akkor a helyiségben. Szomorú dolog, hogy a közbirtokosságtól kölcsönvevett s még jó ideig évenként 8000 K-val törlesztendő 300,000 K-ból, mindössze ezt a rossz berendezésű drága vágóhidat és hasonlóan helytelen elhelyezését látjuk. Más befektetés nem történt.

— **Hangverseny.** A „Székely Dalegylet” e hó 21-én (vasárnap) a Barkóczy-féle kert-helyiségben az aug. 4-én megtartandó Petőfi-emléknap költségeinek fedezésére tánc-csal egybekötött zártkörű hangversenyt rendez igen érdekes műsorral.

— **Házasság.** Zbiegniewicz Lajos Orestes ur, a helybeli Baris Béla cég munkatársa e hó 10-én házasságra lépett Dani Teréz urassal Pécsen.

— **Eladó méz.** A méhészegylet elnökségétől vesszük azt az értesítést, hogy az egylet Csehországban fekvő Bodenbachban és a kolozsvári ez idejéi méhészeti kiállításokon nagyobb mennyiségű mézzel részt fog venni a versenyeken. A vármegyében termelt mézet nem fogják eladni, hanem a helyi fogyasztás kielégítésére visszatartják. A kiállításokon az első díjakat (arany érem) nyert méz 2 K., ezüst és bronz érmekkel kitüntetett méz 1 K 80 f.; oklevelekkel díjazott méz 1 K 60 f. árban bocsátatik a közönség rendelkezésére. Előjegyzéseket elfogad az egylet titkára. Előjegyzések hiányában a kiállított méz a kiállításon fog eladatni. A díjazott és jutalmazott mézek a bíráló bizottságok véleményével ellátva, lepecsételve kézbesítetnek az előjegyzést tevőknek.

— **Városi motoros kocsik.** Azt hisszük, bizonyításra sem szorul, hogy aki sokat gyalogol, valósággal lejárja lábait, a végén épen úgy megsántul, amint a jó járó ló vagy megvakul, vagy megsántul. Ma, a villamos-vasut és léghajó korszakában, csak a szüklátóköri emberek kényszerítetik jövő-menő tisztviselőiket robotoló gyalogolásokra. Aztán az is régi igazság, hogy az idő pénz!... A város mérnöke, de különösen a városgazdája, kora reggeltől késő estig kutyaol hol ide, hol amoda. Néha csak úgy szakad róluk a verejték. Ezzel a gyalogolásokkal igen sok drága idő eltelik. Ha pedig fizetésükből kocsival járkálnak, akkor ennivalójuk nem marad. Viszont a városnak sokkal többbe kerül a lőtartás, mintha egy megfelelő motoros kocsit szerezne be és azzal lehetővé tenné a jövő-menő tisztviselői számára a gyors közlekedést. Ez eszmét ajánljuk a tanács figyelmébe. Gondolkozzék felette és teremtsen alapot a költségvetés keretén belül, újabb teher nélkül. Dolgozzon ki tervet és terjessze a közgyűlés elé. Elvégre nekünk is szabad néha-néha egy-egy lépéssel okszerűen haladnia korról; különösen ha ez újabb teherrel, pótdóval nem jár...

— **Értesítés.** Tisztelettel szíves tudomására hozom a mélyen tisztelt nagyközönségnek, hogy a nyári idényre a legújabb férfi és női divatújdonságok: kalapok, ruhaszövegek férfi és női felöltők és választékban raktárra érkeztek és a legjutányosabb árakban rendelkezésre bocsátom. Mindenkinek saját érdekében ajánlom szíves megtekintését szükségletei esetén. Tisztelettel: SZENKOVITS JÁNOS utóda.

— **Megbízás.** A vallás- és közoktatásügyi minisztérium József Dezső okl. rajztanárt, József János firtosváraljai igazgatótanító fiát, a békéscsabai allami polgári iskolánál a rajztanári állás betöltésével ideiglenesen megbízta.

Közgazdaság.

Miért nem adhat egyedül az istállótrágya nagy buzaterméseket?

Azt látjuk és tapasztaljuk mindenütt, hogy a modern gazda ma már nem elég-szik meg az istálló trágya termésközö az hatását, hanem annak hatását műtrágyák segítségével és pedig foszfortartalmu műtrágyák segítségével fokozza. Az a kérdés most már, van-e ennek jelentősége, igaz-e az, hogy egyedül az istálló trágyák nem adhatnak nagy termést?

Hogy e kérdésre feleletet adhassunk, tudnunk kell mindenek előtt azt, hogy a növények által a talajból elvont tápláló anyagok nem egyforma mennyiségben rakódnak le a növény minden részébe. Nevezetesen a nitrogén és káli nagyobb mennyiségben rakódnak le a növény szár és leveles részeibe, ellenben a foszfor aránytalanul nagyobb mennyiségben rakódik le a szemrészekbe. Ebből most már az következik, hogy a növények leveles részei a minő a szalma, a széna, lomb stb. többnyire magában a gazdaságban használtatik fel takarmányul, s így az állatokon keresztül, mint istálló trágya a trágyadombra kerülnek, onnét pedig a szántóföldekre. Miután pedig a leveles és szár-részekben sok a káli és a nitrogén, a melyeket az állati szervezet a takarmányból nem, vagy csak igen kevés részben von el, tehát az istálló trágyában is sok káli és nitrogén foglaltatván, ez által visszapotolatik a talajnak azon káli és nitrogén mennyisége, a melyeket a növények onnét elvontak.

Ellenben a foszfor nem a leveles és szár-részekbe, hanem a magban rakódik le nagy mennyiségben, a mely magokat többnyire piacon értékesítünk, tehát elvisszük a gazdaságból, amennyiben e magvakat nem szoktuk feleletre az állatokkal vagy csak kis mennyiségben, s így a magvakban foglalt nagy mennyiségű foszfor nem jut vissza az állati szervezeten keresztül az istálló trágyába annyival is kevésbé, mert maga az állati szervezet is sok foszfort szükségel csontképződéséhez, tehát a feleletett foszfornak egy részét a maga részére leköti.

Vagyis tehát míg az istálló trágyában sok nitrogén és sok káli van, igen kevés foszfor van benne, s miután így az istálló trágya foszfor szegény, istálló trágyázással a talajt sem gazdagíthatjuk annyira foszforral, mint a mennyi foszfort onnét a növények magképződés céljából kivonnak. Ha tehát csak istálló trágyával trágyázunk, akkor a talaj foszfor tartalma apad, s így bár a lombtermelés talán kielégítő, a szemtermés hova-tovább csökkenni fog.

Ez az oka tehát annak, hogy egyedül istálló trágyával nagy magterméseket elérni állandóan nem lehet, s egészen bizonyos, hogy a ki csak istálló trágyát használ, az zsarolja földjét, s évről-évre csökkenő terméseket fog tapasztalni.

Ez a tudományosan és gyakorlatilag megállapított tapasztalat szülte azon eredményt, hogy a modern gazda istálló trágya mellett foszfor tartalmu műtrágyákat is használ, s különösen buza és rozs vetése előtt talaját 150 kg. szuperfoszfáttal látja el kat. holdanként, a mely szuperfoszfát mennyiséggel annyi vízben oldható foszfor tartalmu ad talajának, a mennyi egy nagy buza termés produkálása céljából szükséges, s így természetesen, hogy az istálló trágya mellett célszerűen alkalmazott szuperfoszfáttal 3-4 mázsás termés többletét mindenki biztosíthatja; miután pedig egy kat. holdnak szuperfoszfáttal való betrágyázása csak 13-14 koronába kerül, a többlet termés értéke pedig 40-80 korona, kétségtelen, hogy a szuperfoszfát használata rendkívül nagy hasznot biztosít a gazdának.

Uj bérlő. Ujjáteremtett, uj rendszerrel kezelt fürdő!
Uj vendéglős: öv. Bodrogi Sándorné kitünő konyhájáról híres székelyudvarhelyi vendéglősné.

HOMORÓD-GYÓGYFÜRDŐ!

A Continens legerősebb szénsavas alkalikus, vasas-, gyógy-, ivó- és fürdővizével. Modern fürdővé alakítva. Uj rendszerrel, uj kezekbe került. — Fürdőidény: július 1-től augusztus 31-ig, földény. Gyönyörű völgyben, nagy fenyvesekkel borított hegyek között 720 méterre fekszik a tenger színe felett. Magaslati gyógyhely — 3 ivó, 2 fürdő forrással! — Saját kocsi, fiakkerek, később **automobil** közlekedés.

Orvosilag ajánlatlik páratlan eredménnyel: sápkór, vérszegénység, ideggyengeség, neurasthenia, görvélly, légzőszerveknek, hólyagnak, hüvelynek hurutos bántalmait; fehérfolyás, női altesti bajok, rendetlen fájdalmas havazás. Méhelhajtás és ezekből származó magtalanúság, gyermektelenség. Vesebajok, általános női és férfi gyengeségek ellen. Erősített szénsavas fürdő. Szívujjajok, vérkeringési zavarok, csusz és közsvényénél hámulatos, sőt biztos hatású. Hivatlanok, tanítónőknek, szellemi munkával foglalkozóknak, kimerülteknek, lelkileg kifáradtaknak, tüdőre, megújodásukra kitünő hatású a fenyves aetherileg tiszta levegő és ivóviz. Fürdőorvos DR SZABÓ ENDRE ur. — Lakik a Kossuth-villába. Kiránduló helyek: Ilona völgybe, Lobogó fürdőre, Szentkeresztbányai vashámozhoz, Király, Dobogó, Hargitai-büdös, hargitai-liget fürdőkhöz, a Hargitára stb. helyekre. Pisztrang halászat! Fenyvesek között több kilométer hosszú árnyékos séta utak. Kaszinó, olvasó terem. Tennisz pályák, kugli, torna, ringli spiel, amerikai hajóhinta. Tánctanítás. Róm. kath. kápolna, ref. és unitárius istentiszteletek. Népiünnepélyek, szépség- és tánc stb. versek. Kitünő zenekar naponta kétszer. Tervez Kónya Jancsi székelyudvarhelyi kitünő cigányprimás 14 tagú zenekarával. Szobák árai: 1 K 50 fill. 2 K, 2 K 50 fillér. Erkölyes nagy szoba, bebutorozva 5 K, ágynemű nélkül, melyet előre bejelentve bérelni lehet. Fürdők: hideg 40 fill., meleg 1 korona. Elő- és utóidényben 50 százalék árengedmény. — Vendéglős: öv. Bodrogi Sándorné, a székelyudvarhelyi kitünő, jó és olcsó konyhájáról, jó borairól híres vendéglősné kezelésében lesz **Olcsó árak. Egy ebéd** (kettőnek elegendő naponta 3 tál étel, csütörtök és vasárnap 4-féle) hához vive 2 K 60 fillér. Posta, távirat, bazar, fűszeres bolt, pék, fodrász, fényképész, cukrászda, fuvarosok kirándulásokra, vasuton naponta 3 érkező vonat. **Kocsik megrendelendők** nálam. Másfél órai kocsit szép erdős hegyen át. Szobák előre ki-veendők, már most sürgősen megrendelendők, mert sok az előjegyzés. Szobánként 20 korona előleg küldendő. Felvilágosítás- és prospektussal készségesen szolgálok.

Nagysolymosi **KONCZ ÁRMIN** gyógyszerész és föld-birtokos, a Homoród-fürdő bérleje, Lobogó-fürdő tulajdonosa, Székelyudvarhelyt.

Tessék e hirdetést kivágni és eltenni, mert csak kevésszer jelenik meg.

Szobák, lakások, júlini 1-Ső idényre azonnal s előre megrendelendők, mert sok az előjegyzés. Kitűnő szobák száma már kevés. Szobánként 20 korona előleg küldendő. **Uj vendéglős!**

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőné

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Czell Frigyes és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borkban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös bork.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESSEN** tehát a „Székely-Udvarhely”-ben

NIGRIN

a legjobb cipőkrém az egész világon

Az eddigi világhírű wiksnek vitriol nélküli gyártása is. **St. Fernolendt Wien III.** cs. és kir. udvari szállító.

80 éves gyári fennállás

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta - 48 as - függetlenségi lap, Udvarhelyi egyetemes lap legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára: félévre 5 K. Elterjedésénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emfe Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányú diszle vélpapírok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, vász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybéli felvetel, levélpapírosok stb. **Nagy választék tájképes virágos, genre művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből!**

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATO- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETE GH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, suly és minőségű irodai és irodai papírok.

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, irógéppapírok, esomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrőpapírok, torta- és befőző-papírok, könyvkötő-papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemez-papírok minden sulyban. hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépirási és rondírási minták. Olcsó legyező-falrajzok, klotz-papírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák **Dohány-ésszivartárcák** bőrből és fém-ből. Bortárcák, pénzes-érszények, okmány és irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélirótollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárok, disztollszárok. Ironok, fekete, színes és másoló-ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetetek, ironvédők, iron-hegyezők. Kreták, iskolai, kávéházi és fajelző kreták, színes kreták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vagy ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztó, titbronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramofon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hangoló-sípek és osztrák. Monogramok fehérnemű és levélpapírrajzokra. Kézi nyomda. — Különböző bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fém-ből, erdészkalapácsok gyári árban.

Allandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabiroisági, végrehajtói, ügyvédi, telkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes **Magyar Könyvtár**. A székelyudvarhelyi **középiskolákban** és a városi és megyei **elemi népiskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárcá és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itató-deszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-esze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek szőnyegszögek, kapcsok stb

Betegh Pál könyvnyomtató- és könyvkötő-intézete Székelyudvarhely